

Han er blitt Skandinavias mest omtalte og omstridte gatekunstner. Om han i det hele tatt driver med kunst. Hva mener Dan Park selv?

ANDERS FIRING LUNDE OG CAROLINA ROMARE (FOTO), OSLO, BORNHOLM, ØSTERBRO

Utenfor en hvit enebolig på en hemmelig adresse på Bornholm, står svenske Dan Park og røyker. Han lukter alkohol. Håndtrykket er slapt, og blottlegger hans lange, spisse negler.

Park har ikke på seg sko, han humper rundt på gårdsplassen i sorte sokker. Buksen er svart og slitt, hettegenseren er svart og slitt; han har sort fjonete skjeggvekst og svartfarget halvlangt hår med grå ettervekst.

– Min kunst tar ingen stilling, den er bare mot det politisk korrekte. Den eneste ideologien jeg har, er mot dyremishandling. Seks millioner jøder er ingenting mot dagens mord av dyr. De blir utryddet hver dag, erklærer Park.

Plutselig suksess. 5. juli ble den 46 år gamle gatekunstneren Dan Park varetektsfengslet da hans første offisielle utstilling, som ironisk nok het *Fängslanda gatukonst*, åpnet på galleriet Rönnquist & Rönnquist i Malmö. Ni av bildene ble beslaglagt av politiet etter bare noen minutters offentlig visning. På grunn av bildene ble Park tiltalt for hets mot folkegrupper, og 21. august ble han dømt til seks måneders fengsel. Dommen ble anket, og Park slapp ut av fengselet onsdag 8. oktober i påvente av en dom fra neste rettsinstans. Den kom torsdag, Park fikk redusert straffen fra seks til fem måneder.

Inne i huset på Bornholm sitter Lars Hedegaard og Ingrid Carlqvist, henholdsvis formann i danske Trykkefrihedsselskabet og redaktør for det svenske islam- og innvandringskritiske nettstedet Dispatch International. De har invitert Park til den danske øya fordi han er husløs.

Hedegaard og Carlqvist har nå trykket opp de ni beslaglagte kollasjene som plakater, hver av dem i ni signerte eksemplarer. Når Morgenbladet entrer stuen, ruller Hedegaard flittig plakaten inn i adresserte pappør. Folk i England, Tyskland og Østerrike – blant annet – har bestilt Park-plakatene som selges for 4700 danske kroner. Et av rørene er adressert til en mann i Norge.

Den plutselig forbudte gatekunsten er plutselig blitt salgbar, og for første gang nyter Park en viss kommersiell suksess.

På Bornholm, to dager før han fikk sin dom, fortalte Park at han uansett utfall ville fortsette å lage kollasjene sine.

– Det er dette jeg kan, sa Park, og tok et trekk av sigaretten.

Bibliotekdebatten. Et lysbilde med Anders Behring Breivik er blåst opp på veggen. Breivik har på seg en Lacoste-genser, og over Breivik står teksten: «Unconventional Chic», et slagord det multinasjonale klesmerket har brukt i reklamekampanjer. Det er torsdag 23. oktober, på Deichmanske bibliotek i Oslo.

Publikum humrer. Bildet er manipulert av Dan Park. Den svenske kunsthistorikeren Lars Vilks går frem og tilbake på scenen, han er invitert til Oslo av det innvandringskritiske organet Document.no, hvor Breivik selv var aktiv i årene før terrorangrepet, for å forsvare Parks kunst.

Debatten om Park har de siste ukene engasjert hele Skandinavia. I Danmark har mange fordømt svenske domstoler for å fengsle Park for hans bilder, argumentet har vært at ytringsfriheten i Sverige innskrenkes. I regi av avisen

Kunsten å pr

Information holdt Vilks et foredrag om Park i København i september. I København skulle også de beslaglagte bildene stilles ut i byens rådhus nå i oktober, etter forslag fra to danske forfattere, men utstillingen ble stoppet i siste liten, begrunnet med at det ikke var kutyme å stille ut én enkeltkunstner i Rådhusets hall.

I Norge gikk også debatten hardt for seg i forkant av Vilks' foredrag. Antirasistisk senter og Det Mosaiske Trossamfund var kritiske til at Document.no fikk låne biblioteket. Lars Vilks møtte forstander Ervin Kohn til debatt på Dagsnytt 18. Da Vilks-foredraget begynte, sto demonstranter utenfor med plakater mot nazisme og rasisme.

I innledningen til Vilks' foredrag, sa Document.no-redaktør Hans Rustad at det i et multikulturelt samfunn er så mange ømme tær at det er umulig ikke å trække på noen. Dan Park har sett alle de ømme tærne han kan trække på,

og Park har trakkert på dem, mente Rustad, og dette er han blitt fengslet for, beklaget redaktøren.

Juleøl. På det blå kjøkkenet i det solrike huset på Bornholm, drikker Dan Park en halvliter med juleøl. Klokken er halv ett, og han forteller om sitt eget virke som gatekunstner.

Det begynte sommeren i 1988, da tre personer ble drept i det lille svenske tettstedet Åmsele. Park var tyve år og kunstinteressert, aktiv i punkmiljøet i Umeå, spilte litt i band og tok strøjobb.

Finske Juha Valjakkala ble tidlig mistenkt for å stå bak drapene, og politijakten, som pågikk i flere uker, engasjerte et helt land, inkludert Dan Park. Valjakkala ble fremstilt som en demon i pressen, og dette fascinerte Park, som på et tidspunkt lagde en kollasje av Valjakkala med et haglegevær, ledsaget av teksten «A Man's Gotta Do

Symboler: På jakken til Park henger et merke hvor en strekemann kaster et hakekors i søpla. Eller tar han det opp fra søpla? Park sier han tolker det slik. På genseren har han en button hvor det står «Wasted», et punkband han så da han besøkte kjæresten i Berlin uken i forveien. Han sier kjæresten er «antirasist», at hun blant annet har skjult flyktninger som har oppholdt seg ulovlig i Sverige, men at hun likevel synes det er «sjukt» at han er blitt fengslet.

Provosere

What a Man's Gotta Do».

– Uttrykket var direkte hentet fra 1970- og 80-årenes punk- og anarkistestetikk. De brukte mange bilder av Hitler og masse mordere, jeg ble fascinert, forteller Park.

På denne tiden var han medlem i Sveriges socialdemokratiske ungdomsförbund (SSU), og han brukte deres kopimaskin for å produsere bildene sine gratis. Helt siden da har Park hatt ett overordnet mål: å provo-

sere. Han lagde snart nye kolasjer om andre aktuelle hendelser, som skolemassakrer og Estonia-forliset. Selv om Park alltid har vært opptatt av dyrs rettigheter – han er fosterbarn og har vokst opp på gård – delte han ut poser med McDonald's-mat utenfor en punkkonsert, kun for å provosere. Og da det ble ulovlig å bære na-

Man kan le av alle mine kolasjer, det er ikke propaganda.

DAN PARK, GATEKUNSTNER

zistiske symboler, sydde Park raskt et hakekors på jakken, ifølge avisen Sydsvenskan.

– *Hvorfor fascineres du av de mest betente temaene?*

– Jeg vet ikke. Det blir alltid så mye «usch och fy och hva hämskt», men det er viktig å le av disse hendelsene. Man kan le av alle mine kolasjer, det er ikke propaganda, sier Park.

Banksy. På Deichmanske begynte Lars Vilks foredraget ved å si at Park er en mer «kompleks gestalt» enn man umiddelbart får inntrykk av. Vilks er både kunstner og akademiker, fra 1997 til 2003 var han professor ved Kunsthøgskolen i Bergen. Han viste til britiske Banksy, verdens mest kjente gatekunstner, og et motiv hvor Banksy bruker trekkfugler for å kommentere innvan-

DAN PARK

→ 46 år gammel gatekunstner fra Sverige.

→ Kjent for sine provoserende kolasjer.

→ Ble arrestert i Malmö 5. juli i år, ved åpningen av hans første utstilling i et kommersielt galleri. På bakgrunn av ni av bildene ble Park mistenkt for hets mot folkegrupper.

→ 21. august ble Park dømt til seks måneders fengsel, men anket dommen. 30. oktober fikk Park redusert straffen fra seks til fem måneder.

→ Arrestasjonen og dommen har vakt sterke motreaksjoner i Danmark, og de beslaglagte bildene ble stilt ut i København denne uken.

dringsmotstand.

Fem store fugler sier følgende til en liten trekkfugl: «Migranter er ikke velkomne. Dra tilbake til Afrika. Hold dere unna markene våre.» Motivet kan tolkes på to vis, mente Vilks: rasistisk eller antirasistisk, men vi tolker det antirasistisk fordi vi vet at Banksy tilhører venstresiden, vi skjønner at det er en kommentar og ikke en hatytring.

Vilks mente derimot at Park automatisk stemples når han prøver på noe lignende, og nevnte som eksempel at Park ble kalt nazist da han gikk med hakekors på jakken. Punkerne brukte også nazisymboler, selv om de var antirasister, for å trigge en reaksjon hos publikum, sa Vilks, som i tillegg plasserte Park i en klassisk karikaturtegningstradisjon. Det Park gjør er ikke nytt, dette må vi tåle, mente han, og la til at Park tar utgangspunkt i aktuelle debatter, at han undersøker temaene han går inn i, og så fremstiller dem så provoserende som mulig.

– Det er ikke dårlige bilder, det er gjennomtenkt, sa Vilks, hvis kunstsinn er blitt kritisert mange ganger, og som selv ble drapstruet og fikk politibeskyttelse etter å ha tegnet profeten Muhammed som hund i 2007.

Men er Parks kolasjer i det hele tatt kunst? Utvilsomt, mente Vilks.

– Han har vært med lenge. Men er han bra? Han har ikke imponert opp gjennom årene, men nå er det ikke enten eller lenger, sa professoren; alt livet beviste at Park «selvsagt» er en kunstner.

Ta et skikkelig innblikk før du dømmer, Park er veldig skarp, konkluderte Vilks, og fikk trampeklaup av de i underkant av hundre tilhørerne da foredraget var over. Document-redaktør Hans Rustad satt foran og smilte bredt mens han klappet.

Utenfor pøste regnet ned på Y-blokken, som snart skal rives på grunn av Anders Behring Breiviks bilbombe som gikk av 22. juli i 2011. Denne høstkvalden var bygningen sort, kun opplyst av noen oransje lys i mørket.

Hitler og Breivik. Vi vet altså hvor britiske Banksy står, men hvor står egentlig Park? På Twitter heter han «pandark2083», og overfor Morgenbladet innrømmer Park at tallet 2083 er hentet fra Breiviks manifest, som heter «2083 – A European Declaration of Independence». Tidligere var også Parks profilbilde på Twitter et bilde av Breivik, og Park sier kontoen ble opprettet nettopp på grunn av terroristen, fordi «saken var aktuell».

Når Park snakker med Morgenbladet, har han en nøkkelring fra den militante og antiislamske organisasjonen Swedish Defence League festet på buksen.

– Swedish Defence League er mot islam, og jeg er mot religion, så jo, jeg sympatiserer med det, sier Park.

På armen har han tatovert inn tallet 214782, en referanse til skurken Magneto fra tegneserierien *X-Men*, som fikk prentet inn dette nummeret da tegneseriefiguren var i konsentrasjonsleiren i Auschwitz.

I e-postadressen har Dan Park valgt å kalle seg «Dahn».

– «Ah» står for Adolf Hitler, sier Park.

Han ler veldig.

– Det er *roligt*.

Lars Hedegaard putter nye plakater inn i rø. Han er en kjent samfunnsdebattant i Danmark, i mange år som sosialist, de senere årene som islamkritiker. For halvannet år siden ble han utsatt for et drapsforsøk, trolig på grunn av hans uttalelser. Hedegaard sier han forsvarer Park fordi han vil totalitære tendenser i Sverige til livs, han vil vise at Danmark er annerledes. Han viser til Hitlers degenererte kunst – altså at Hitler forbød kunst han ikke likte. Hedegaard og Carlqvist mener nå at Parks kolasjer, som tuller med det de mener er det bestående, er blitt den nye degenererte kunsten.

Dan Park er enig, han synes den svenske offentligheten de siste to tiårene er blitt svært konform og politisk korrekt, særlig på grunn av

AKTUELT REPORTASJE

hvordan innvandringsdebatten føres.

– Jeg mistet interessen for SSU da de ikke ville prate om problemene med innvandring, som var en politisk korrekt tilnærming. Det er det jeg reager på. Det var derfor jeg på 90-tallet begynte å bruke jøder og svarte i arbeidene mine. I Sverige vil de forby ord i *Pippi Langstrømpe* og forby Negerbollen, og jeg gjør narr av sensuren. Hvorfor skal bare de svarte bestemme? Eller visse folkegrupper? Selv de må tåle å bli tullet med. Det er det samme med muslimene, sier Park.

Under grunn. Ned en trapp og inn en dør i bydelen Østerbro, og kjellerlokalet med Park-utstillingen i København manifesterer seg. Murskaller av på veggene, og huseieren har sagt til Politiken at kjelleren er infisert av rotter. Da utstillingen i Københavns rådhus ikke ble noe av, tok Hedegaards Trykkefrihedsselskab ansvar: De fant nye lokaler, trass massiv motstand, og utstillingen med de beslaglagte bildene var åpen fra tirsdag til fredag denne uken.

I lokalet lukter det rått, rett og slett vondt. Helt i enden av rommet henger et hvitt flagg hvor det står «FREEDOM OF SPEECH ISN'T FREE». På hvite stoler står de beslaglagte bildene, innrammede Dan Park-verk som selges for 14 000 danske kroner.

Der er bildet av sjokoladebollen hvor det står «Sluta kränk mig. Jag ingen neger». På teksten som forklarer bildet står det at Sveriges mest elskede kake kalles negerbolle, men at ordet i praksis er blitt forbudt fordi Afrosvenskenes riksforbund mener ordet er rasistisk, og at moteriktige svensker nå kaller kaken «sjokoladebolle».

Der er bildet av svenske Momodou Jallow, en av Parks mest innbitte kritikere, i bar overkropp og med lenke rundt halsen, og en tekst hvor det står «Vår negerslav är bortsprungen!!» I forklaringen står det at bildet er en kommentar til Jallows «rasende reaksjon» da noen studenter ved Lund-universitetet laget en sketsj hvor de malte ansiktene sorte, og liksom ble solgt som slaver av en annen student. Det står at «Park brukte den patetiske retorikk til å tegne et bilde med Jallow i rollen som bortløben slave». Det står også at Park er blitt dømt for dette bildet fire ganger. Jallow er tilkjent erstatning for ærekrenkelsene.

Der er bildet «Hang-on Afrofobians», hvor tre svarte menn henger med tau rundt halsen fra en bro. Mannen til venstre er Jallow igjen. Mannen i midten er svensk-gambieren Yusupha Sallah, som i 2013 ble mishandlet på en gangbro i Malmö foran sin lille sønn. Mannen til høyre er amerikanske Aaron Alexis, som drepte tolv mennesker på et marineverft i Washington D.C. i 2013.

Besøkende kan skrive navnet sitt på en liste for å kjøpe plakatkopier av bildene til 4700 kroner. Vanlige folk – hva nå enn det betyr – studenter, mødre med barn, ektepar – strømmer inn og ut og av det provisoriske galleriet. Det er trangt rundt bildene, folk står og ser på dem i stillhet, leser de medfølgende tekstene nøye, skriver kanskje en hilsen i den gusjegrønne gjesteboken som har store Unicef-logoer, og som ligger oppå en hvit duk hvor det står «FREE DAN PARK. FREE SWEDEN». Rundt 300 besøkende var innom denne onsdagen.

En av dem som går bort til gjesteboken, er Minna Østad, en dansk kvinne i syttiårene. Hun synes ikke bildene var så interessante, sier hun til Morgenbladet, men hun likte tekstene som sto ved siden av hvert bilde.

– Tekstene forklarte hvordan alt henger sammen. Park er nok irritert på det som skjer. Utstillingen gir oppmerksomhet til noe mange mener, men nok ikke tør si.

– Hva da?

– Det som gjelder dem med en annen hudfarge.

De som har skrevet i gjesteboken, er positive: «Fett. Fete bilder. Var på Louvre i 1958, i dag var mer interessant. Skal være plass til satire. Helt sykt at man kommer i fengsel for disse, det gir

kunstkritikk en ny mening. Fri tale er sivilisasjonens grunnstein. Jeg elsker din sorte humor, Dan. Sjøvt.»

Minna Østad skriver selv en hilsen: «Godt og tankevekkende!»

Dansk debatt. – Hold kæft! sier Flemming Rose, redaktøren i Jyllands-Posten som valgte å publisere Muhammed-karikaturene i 2005.

Dagen før Vilks' foredrag, var Rose i Oslo i forbindelse med Oslo Freedom Forum. Det var også den danske juristen Jacob Mchangama, sjef i den borgerlige tankesmien Justitia. Han holder frem mobilen sin med en melding fra en ukjent person med arabisk navn.

Det står: «Dansk folkeparti og co må virkelig elske en coconut som dig», ledsaget av en teg-

ning hvor en svart mann er boltet til bakken og blir pisket av en hvit mann.

– Det må jeg tåle, sier Mchangama, som selv er mørk i huden. Han har i flere tekster kritisert jussen i den svenske dommen mot Park.

– I Danmark ville det vært helt utenkelig å straffe noen med seks måneders fengsel for det Park har gjort, sier Mchangama.

Han sier det ikke finnes empiri på at streng håndheving av ytringsfrihet motvirker hat eller fremmer toleranse for utsatte folkegrupper.

– Og hvis ikke Park hadde blitt fengslet, ville bare tusen svensker kjent til ham. Sverige har nå bidratt til å kanonisere kunst som ingen mener

var spesielt god. Park vil gå inn i kunsthistorien og vises frem på museer som kunstneren som ble dømt til fengsel, sier Mchangama.

Det er heller ikke relevant hvorvidt Parks verk er kunst, eller hvorvidt Parks verk er gode, mener Flemming Rose.

– Det var det samme med Muhammed-karikaturene og Salman Rushdies roman *Sataniske vers*. Selv om både tegningene og romanen krenket noen muslimer i samme grad, sa man at tegningene ikke var gode, og at de derfor var uakseptable, men at Rushdies roman var stor kunst, og derfor akseptabel.

Rose mener «problemet» er at estetikk nødvendigvis er et spørsmål om smak, og at smak endrer seg fra århundre til århundre, fra menneske til menneske, fra kultur til kultur.

– Vi er farget av vår politiske partiskhet, vi er mye mer ute etter det du kan kalle høyrradikal «hate speech».

– Gjør dette det umulig å dømme kunstnere for noe som helst? På et av Parks bilder står det «bomb the rasse» på et bilde av *Expressens* sjefredaktør Thomas Mattsson.

– De kan straffes kun hvis de oppfordrer direkte til vold. Kunstnere er ikke hevet over loven, de er borgere på linje med deg og meg. Jeg er stor tilhenger av den amerikanske fortolkningen, hvor det skal være en overhengende eller umiddelbar trussel om at vold følger ytringen. Slik er det ikke med Park, mener Rose.

Rose mener debatten om sensur av ordet «negerkonge» i *Pippi Langstrømpe*-bøkene, og lignende tilfeller, representerer en begrensning av ytringsfriheten.

– Er det virkelig så viktig å kunne si «neger» offentlig?

– Det er en liten ting, men bak tendensen til å forby ligger det en forestilling om en lengsel etter en verbal hygiene. Troen på at man kan rense det offentlige rom for alle slags ytringer folk oppfatter som krenkende på en eller annen måte, er meget, meget farlig. Den har kimen til noe totalitært og undertrykkende i seg som man skal være veldig varsom overfor, mener Rose.

Mchangama forteller plutselig at Trykkefrihedsselskabet er blitt anmeldt fordi de vil stille ut Parks bilder i København.

– Hold kæft! sier Rose.

Tolkninger av tolkningene. Fengsel var først og fremst kjedelig, synes Park, som slo i hjel tiden med å lese og se på tv.

– Jeg gikk glipp av en hel del, mange konserter, sier han.

Han sier han ikke gruer seg til å returnere til fengselet, han vil tross alt få husrom. Og trass sine anarkistiske sympatier ønsker han dog ikke at den svenske stat skal opphøre.

– Jeg får jo penger fra «sossen», sier Park, som i flere år har fått trygd.

I varetekt fikk Park møte andre innsatte de tretti minuttene han kunne røyke hver dag. Han sier 80 prosent var utlendinger, men at medfangerne syntes det var «helt sjukt» at han ble satt i fengsel.

– De sa: Sitter du inne fordi du har lagd et bilde med ordet «neger»? De hadde jo gjort nar-

Forbudt: Åtte av de ni beslaglagte bildene ble dømt for å hetse en folkegruppe. Ett av bildene ble levert tilbake til Park.

Fornøyd: I innledningen til møtet takket Document-redaktør Hans Rustad (i midten) Oslos biblioteksjef Kristin Danielsen for at Lars Vilks (t.v.) fikk holde sitt foredrag om Dan Park på Oslos hovedbibliotek. Rustad sa at det var vanskelig å finne lokaler, og han kritiserte Litteraturhuset i Oslo for manglende åpenhet.

Nede i kjelleren: Trass sterke protester i forkant og motstand ved åpningen, fikk Trykkefrihedsselskabet arrangert en utstilling med Dan Parks forbudte bilder i København denne uken. Hundrevis av besøkende møtte opp.

Park-verksted: Lars Hedegaard (t.v.) og Ingrid Carlqvist pakker inn plakater med Parks forbudte bilder, som kunder i flere europeiske land, også i Norge, allerede har bestilt. De to inviterte husløse Park til den danske øya Bornholm, hvor han bodde noen dager. Hedegaard ble i 2011 dømt for rasisme etter uttalelser om muslimer, men ble frikjent i Høyesterett i 2012. Carlqvist er redaktør for den innvandrings- og islamkritiske nettsiden Dispatch International.

ANKLAGENE MOT DAN PARK

Desember 2005.

Anmeldes, men saken henlegges fordi kollasjene ikke blir bedømt å bryte med ytrings- eller trykkefriheten.

August 2007.

Politianmeldes av Kvällsposten for falske løpesedler.

November 2009.

Anklages for hets mot folkegruppe etter å ha plassert en «Zyklon B»-boks utenfor synagoge.

Januar 2012.

Dømmes i Lund tingrett for hets mot folkegruppe for en kollasje med teksten «Vår negerlav är bortsprungen». Dommen ankes, men opprettholdes.

August 2012.

Etterforskes for ulovlige trusler og oppfordring til vold på grunn av en kollasj med Sveriges statsminister Fredrik Reinfeldt i et kikkerstikke og en tekst hvor det står «We gonna get you».

April 2014.

Får to dommer for hets mot folkegruppe og ærekrenkelse for kollasjen «Hang-on, Afrofobians» og skiltet «Zigenarbrott». Får tre måneders fengsel.

Juli 2014.

Tiltales for hets mot folkegruppe og ærekrenkelser, ni av hans bilder blir beslaglagt hos Galleri Rönquist & Rönquist i Malmö.

August 2014.

Dømmes til seks måneders fengsel for hets mot folkegrupper og ærekrenkelser på grunn av åtte av de ni beslaglagte kollasjene. Galleristen Henrik Rönquist får betinget dom og 150 dagsbøter. Dommen ankes, men Park holdes i fengsel fordi retten mistenker at risikoen er stor for at Park vil begå samme lovbrudd som han er dømt for.

Kilde: Sydsvenskan

koforbrytelser, sier han.

– Hva er konstruktivt med provokasjoner?

– Konstruktivt? Nei, det skaper reaksjoner. Hvis man skaper bilder, må man skape reaksjoner.

Park er blitt kritisert for å hylle Breivik og Hitler, men Park gjorde aldri det, mente Vilks i sitt foredrag. Hva sier Park selv om Lars Vilks' tolkninger? På et av Parks bilder holder Breivik frem en knyttet neve, han er omgitt av et kikkertsikte og teksten «Fight the power». Park forklarer at han har tatt teksten fra Public Enemy, en rapgruppe kjent for politiske tekster.

– Jeg vendte helt på det, tullet med konteksten. Breivik slåss også mot en makt. Det er eksakt samme sak, men fra ulik synsvinkel.

Park sier det samme gjelder for bildet av Hitler ledsaget av teksten «Not Only Niggers Have Dreams», som er en referanse til et sitat fra Martin Luther King.

– Også Hitler hadde drømmer. Dette er først og fremst humor. Jeg vender på greiene, jeg gjør det onde til det gode, sier Park.

I 2009 perlet Park et hakekors og skrev «Zyklon B» – gassen nazistene brukte for å drepe jøder i konsentrasjonsleirene – på en hermetikkboks fra Lidl. Han festet begge verkene på et skilt utenfor synagogen i Malmö. Vilks sa det var en kommentar til at ordføreren i Malmö ikke gjorde noe når byens jøder følte seg truet, og at Park ville peke på noen alvorlige problemer. Morgenbladet spør om dette var hensikten, men Park virker ikke helt å forstå.

– Jøder angripes mye av muslimer i Malmö, men man skriver ikke at det er muslimer som står bak. Jeg vet ikke om det skjedde noe i Gaza

samtidig, sier Park, som i den påfølgende rettsaken sa at «Holocaust må ikke glemmes».

Lars Vilks mente frasen var bevisst, at den liksom skulle frigjøre Park fra offentlighetens kritiske blikk.

– Var det noe du følte du måtte si?

– Det var litt ironisk også, for de sier det hele tiden, at det aldri skal glemmes. Jeg tenkte: Hvorfor skal man ikke glemme det? sier Park og ler, tar en slurk av ølen.

I 1998 skrev Park følgende tekst til et bilde av konsentrasjonsleiren i Auschwitz: «Besök Auswits. Riligare än Disneyland». Det var en kommentar til at stedet er blitt en turistdestinasjon, mente Vilks, som foreslo at Park ved å skrive Auschwitz feil prøvde å gjøre et retorisk poeng; Vilks sa at «auswits» fra tysk kan oversettes til «sluttvits».

Nei, sier Park, han skrev «Auswits» fordi han ville spare plass.

– Det ble så mange bokstaver på svensk, det var unødvendig med alle. Det er dårlig plass når man lager plakater, så jeg tenkte rent estetisk. På hvilket språk skulle det bety det?

– Tysk.

– Det hadde jeg ingen aning om. Det gjør saken enda bedre. Han gjør meg smartere enn jeg er.

De pårørende. Før og under Vilks-foredraget på Deichmanske sist torsdag, var noen titalls demonstranter samlet utenfor biblioteket. Ervin Kohn, forstander i Det Mosaiske Trossamfund og medlem i Antirasistisk senter, holdt en appell. Kohn, som er barn av to holocaustoverlevende, sa at flere i hans familie ble drept av nettopp

AKTUELT REPORTASJE

→
Zyklon B i gasskamrene. Han kritiserte Deichmanske for å slippe til Vilks, som ifølge Kohn slik forsvarte de hatefulle ytringene til en høyreekstrem som er dømt for hets mot folkegruppe, flere ganger.

Andre demonstranter kritiserte Deichmanske for å slippe til høyreekstremer i et Europa hvor antisemittismen og høyreekstremismen er i fremgang. I en kunngjøring på nettsidene til Støttegruppen for 22. juli, står det at gruppen opplever det som et hån at document.no fikk holde et slikt arrangement i en bygning som ble skadet i terrorangrepet 22. juli.

Har Dan Park noe å si til dem?

- Jeg kan ikke bry meg, folk blir såret og krenket av ulike saker. Det handler uansett bare om bilder. Man kan ikke forby bilder fordi noen ikke liker dem.

- Gjør det ingenting for deg at du sårer pårørende?

- Nei, altså, barna deres blir ikke levende hvis jeg slutter å lage plakater. Skal man ikke skrive om Breivik i det hele tatt? Skriver ikke Åsne Seierstad om Breivik?

- Jo, har du lest boken?

- Jeg har lest hundre sider. Den er kul, lettlest. Der står det mye om hva ofrene mener også, men jeg hopper over de sidene, sier Park og ler - nok en gang hjertelig.

Ingen performance. Park har rykte på seg for å være fāmælt, men når han snakker om islam og offerrollen til svarte, blir han engasjert. En kikk på bloggen hans viser at mange av de siste verkene nettopp handler om islam og svarte. På nett hylles han også av grupperinger som er fiendtlige til muslimer og innvandring.

Park mener all oppmerksomhet er god oppmerksomhet.

- Den eneste risikoen er at jeg bare blir kjent for de forbudte bildene. Jeg håper folk søker opp mer av det jeg har gjort.

- Du blir omfavnet av høyreekstremister. Hva synes du om det?

- Det er helt ok. Det er bare positivt når det blir spredning av kunsten. Det er alltid morsomt å bli elsket og hatet. De høyreekstremer er også

Enkelt mål: - Jeg er ikke redd for å bli kalt rasist, men jeg er redd for å bli kalt antirasist, fordi det er politisk korrekt, sier Dan Park, som droppet planene om kunstscole da han innså at provoserte folk med sine kollasjer: - Jeg kan ikke tegne, jeg kan klippe og klistre.

mennesker.

Park er blant annet blitt avbildet sammen med Svenskarnes Parti, som svensk politi har kategorisert som nynazistiske. Park sier han ville se hvem de var, fordi det er så mange fordommer mot dem, men han avkrefter at å gå i marsj med dem var en performance, som Lars Vilks antydte i foredraget på Deichmanske.

- De kontaktet meg og støttet meg i rettssaken, og da hengte jeg meg på deres demonstrasjoner.

- Hva synes du om deres politiske synspunkter?

- De er for ytringsfrihet. Iallfall min ytringsfrihet. Og at masseinnvandringen skaper problemer.

- Hvorfor er du kritisk til innvandring?

- Jeg er ikke blitt rammet av masseinnvandring selv. Men for eksempel, det blir flere gruppevoldtekter. Muslimer kommer hit og krever at svensk kulturskal bøye seg for islam, for deres kultur. Det klassiske eksempelet er at en muslimsk mann nektet å hånd-

Lars Vilks gjør meg smartere enn jeg er.

DAN PARK, KUNSTNER

New York og Østlige Karibien på Norwegian Gem

Tur 1: Mandag 16. februar til lørdag 25. februar 2015
Tur 2: Lørdag 7. mars til torsdag 19. mars 2015
 Ant. dager: 13 dager inkl. fly og meget sentralt 4* NYC hotell
 Skip/rederi: Norwegian Gem - Norwegian Cruise Lines

Tur 3: Torsdag 8. oktober til onsdag 21. oktober 2015
 Ant. dager: 14 dager inkl. fly og meget sentralt 4* NYC hotell
 Skip/rederi: Norwegian Gem - Norwegian Cruise Lines

Pris per pers.: Fra kr. 16.900.-

Cruisespesialisten
 25 års erfaring • din trygghet

Tlf: 55 59 68 40 • Ulriksdal 1, 5009 Bergen
 post@cruisespesialisten.com • www.cruisespesialisten.com

UiO • Sosialantropologisk institutt
 Det samfunnsvitenskapelige fakultet

ÅPEN FORELESNING
 Onsdag 5. november kl. 19.00
 Litteraturhuset, Amalie Skram

Forget about the forests, focus on the people: Understanding the Ebola epidemic in Upper West Africa

Paul Richards er en av verdens fremste eksperter på Sierra Leone. I november kommer antropologen til Norge for å snakke om ebola-epidemien.

Velkommen!

www.sv.uio.no

Foto: European Commission DG ECHO/Creative Commons

Morgenbladet retter

I artikkelen om Helge Lunds avgang i avisen for 17.-23. oktober, gikk det litt for raskt unna i redaktørens redigering. Følgende ble ikke sagt av Gunnar Berge, men av Bjørn Vidar Lerøen, på spørsmål om Helge Lund gikk lei av «det snevre norske synet»:

- Det må du spørre ham selv om, men når man hører den norske diskusjonen, kan man forstå det. Alt fra biskopene, som skal mene noe om utslipp, til Lofoten. Nordmenn vil ha pengene, men liker ikke der de kommer fra. Det sies at den eneste debatten Helge Lund var i der han slapp å ha miljøbevegelsen sittende der som en vaktbikkje, var da de fant Johan Sverdrup. Alt journalistene er opptatt av, er lønnen hans.

hilse på en svensk arbeidsgiver, og så fikk han ikke jobben. Da var det han som ble krenket, ikke kvinnen han ikke ville ta i hånden. Religion skal holdes i det private.

– Du sier du kjemper for ytringsfriheten, men det er også religionsfrihet i Sverige?

– Jeg anser at frihet fra religion er viktigere. Muslimske kvinner krever at de skal gå på jobb med slør. Min religion, kristendommen, kan knyttes til Ku Klux Klan. Skulle jeg krevd å gå på jobb med deres hette, så ville jeg blitt slått ned. Hva er forskjellen?

Park er engasjert.

– Hva heter ordet? *Sekuliseret*? Hvorfor la en annen religion slippe til når man har kvittet seg med kristendommen?

– Hva tenker du når du kalles rasist?

– La dem kalle meg det. Ordet er blitt meningsløst. Det er alltid den hvite som er rasist og innvandreren som er offer.

Veien videre. I dommen fra august står det at retten anser risikoen som stor for at Park vil fortsette med forbrytelsene han er dømt for. Park har ikke laget en eneste kollasj siden han ble arrestert, men sier han har mange ideer – for eksempel om den såkalte Islamske staten. Da Morgenbladet spør om han kunne tenke seg å lage plakater om dyr som mishandles, nøler han først, men sier at jo, hvorfor ikke, folk provoseres jo av det.

Men:

– Det blir nok ingen flere om negre. De har fått sitt. Da får jeg skrive «eger», i så fall, sier han.

Park spør om Utøya er blitt en turistattraksjon i Norge.

– Nei, ikke akkurat.

– Kanskje man skal begynne å tulle med det?

– Tynn suppe

Anders Heger, forfatter og forlegger i Cappelen Damm, var til stede under foredraget på Deichmanske bibliotek. Han ble ikke imponert over Lars Vilks' argumentasjon.

– Jeg er ingen kunsthistoriker, men Lars Vilks forsøkte å se noen kunstneriske aspekter jeg ikke klarte å se selv. Hvorfor er det dilettanter gjør alltid interessant? Det som slo meg som fascinerende, hvis jeg forsto Vilks riktig, var at han begrunnet dette med at hvis du henger Zyklon B-bokser og tegner hakekors ved en synagoge, så er det greit så lenge det kan settes i en kunstnerisk kontekst. Hvis jeg forsto Vilks rett, så ville imidlertid dette vært uakseptabelt hvis noen ikke-kunstnere gjorde det samme.

– Hvordan vurderer du den forståelsen av ytringsfrihet?

– I Norge har vi lang tradisjon for at ytringsfrihetsbegrepet endrer seg når det kommer til kunst. Rettsvesenet har satt to standarder, og nøkkelordene er vesentlig kunstnerisk kvalitet. Derfor ble Agnar Mykle frifunnet og Henry Miller dømt, fordi man anså at Miller ikke hadde kunstneriske kvaliteter (begge ga ut bøker som ble ansett som pornografiske red. anm.). Dette fører lett til elitisme og doble standarder. Når det er sagt, er jeg enig i at det rart at Park ble dømt.

– Hva er da den beste fremgangsmåten?

– Å ha én standard for hvordan ytringsfriheten tolkes.

– Bibliotekloven er blitt endret, og bibliotekene skal nå være debattarenaer. Deichmanske ble kritisert for å akseptere foredraget. Hva synes du om at Document og Vilks fikk slippe til?

– Det skulle bare mangle. Jeg er sterkt skeptisk til at man har lagt en ekstra oppgave på biblioteket ved å gjøre dem til debattarenaer, men når det først er skjedd, hvorfor i all verden skulle ikke Document da slippe til?

– Hva synes du selv om foredraget?

– Jeg synes det var en tynn suppe, det var en gjennomgang av masse Dan Park-bilder, men det var vanskelig å se en kontekst. Vi fikk en påstand om at dette var kunst, uten at vi fikk noen dypere forståelse. For hva gjør Dan Park til kunst? Det fikk jeg ikke klarhet i.

– Forbryter, ikke kunstner

Momodou Jallow, fra Afrosvenskarnas riksforbund, har vært avbildet i flere av Dan Parks kollasjer. Han sier det har gjort livet hans svært vanskelig.

– Hvordan har Dan Park påvirket livet ditt?

– For meg har det vært ekstremt krenkende, jeg har opplevd det som ekstremt rasistisk, og han har minimert meg som menneske. Men det dreier seg ikke bare om meg som individ, men om hvordan han fremstiller svarte og minoriteter generelt. Det dreier seg om at folk tilhører forskjellige

raser, og at jeg som person ikke er mer enn n-ordet, en slave, en ufri afrikaner som er eid av en hvit person. Han er en rasist, og det er dette jeg ser når jeg er bildene. Bildet der jeg har løkke rundt halsen, er veldig voldelig, og det følte som en trussel. Folk utfører slike forbrytelser fortsatt. Statistikk viser at hatkriminalitet mot svarte har økt over 25 prosent siden 2008.

– Er du enig i at mange krenkes for lett?

– Jeg tror de danskene som mener dette, er symptomer på de rasistiske strukturene som eksisterer i Danmark. Da jeg så Parks bilder, leverte jeg en anmeldelse til politiet. Jeg brukte ikke vold, jeg truet ham ikke, jeg fulgte loven. Men folk blir ekstremt sinte når jeg bruker mine rettigheter. De kommer til huset mitt, sier de skal drepe meg, henge meg, slakte mine barn. Jeg må gå rundt med voldsalarm, og familien min er redd for å gå rundt alene.

– Hva synes du om alle i Danmark som forsvarer Park?

– I Danmark er ikke diskusjonen sofistikert, de slåss for sitt synspunkt selv om de møtes med beviser på at det de sier er feil. I Danmark skriver de ikke om at jeg blir

truet, men da Lars Hedegaard ble truet, skrev mediene masse om det. Mitt liv er ikke verdt like mye som hans, men det kan ikke bare være hvite som får lov til å klage på at ting er feil. Svarte er ikke bare slaver lenger.

– Dan Park sier at også han er blitt krenket, ved å bli fengslet og banket opp. Hva sier du til det?

– Dan Park er ikke noe offer. Han utførte en forbrytelse. Han kom ikke i fengsel fordi han er en kunstner, men fordi han er en forbryter. I Danmark sier de at vi i Sverige fengsler kunstnere, men det stemmer ikke, vi fengsler forbrytere.

Jeg har opplevd det som ekstremt rasistisk.

MOMODOU JALLOW,
AFROSVENSKARNAS
RIKSFORBUND

afl@morgenbladet.no

«Her er Harold» får deg til å le av livet – BA

Får latterkulene til å trille – Dagsavisen

Bjørn Sundquist i praktslag – Aftenposten

«Her er Harold» oser kvalitet på alle fronter. – VG

Ellevill på en ganske sindig måte – Dagens Næringsliv

Strålende Sundquist i møbelkomedie – NRK

1x

1x

1x

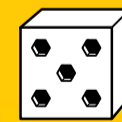
1x

HER ER HAROLD

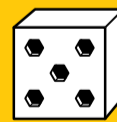
En film av Gunnar Vikene

Basert på en roman av Frode Grytten

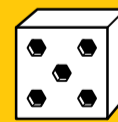

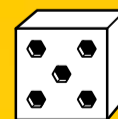
VG

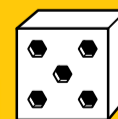
Nettavisen

BA

Fædrelandsvennen

Verdalingen

Hurra for Harold!

– VG

Se den på kino nå!

